

Kaposvári Járásbíróság
9.Sze.4348/2018/3.szám

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	III/1628-0/2018
Érkezett:	2018 OKT 31.
Példány:	1
Melléklet:	4 db
Kezelőiroda:	H

A Kaposvári Járásbíróság mint első fokú büntetőbíróság szabálysértési ügyben eljárva a 2018. október 26. napján Kaposváron megtartott tárgyaláson meghozta a következő

V É G Z É S T :

A bíróság a 2018.október 25. napjának 02 óra 20 perctől 2018. október 26.napján 10 óra 03 percig őrizetben volt

az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértés [Szabs. tv. 178/B.§ (1)bek.] miatt folytatott eljárást felfüggeszti és kezdeményezi az Alkotmánybíróság egyedi normakontroll eljárását.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

I N D O K O L Á S

A Kaposvári Rendőrkapitányság a bíróság elé állította [redacted] eljárás alá vont személyt és feljelentést tett ellene a Szabs. tv. 178/B.§ (1)bek. szerinti életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértés miatt.

A feljelentés szerint az eljárás alá vont személy 2018. október 25.napján 2 óra 20 perckor a [redacted] szám alatti [redacted] egy kartonpapíron aludt. Ezt megelőzően az eljárás alá vont személyt három alkalommal helyszíni figyelmeztetésben részesítették.

A bíróság álláspontja szerint a Szabs.tv-nek a jelen ügyben alkalmazandó, a 2018. évi XLIV.törvénnyel módosított szabályai az Alaptörvénybe ütköznek az alábbiak szerint:

A Szabs.tv. 178/B.§ (1) bekezdése szabálysértéssé minősíti az életvitelszerű közterületi tartózkodást. A módosító törvény indokolása szerint azért szükséges a módosítás, hogy a Szabs.tv. összhangban legyen az Alaptörvény hetedik módosításával, utalva arra, hogy az Alaptörvény módosításával egyidejűleg megszűnik az a jogi keret, amely korábban lehetővé tette, hogy a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében törvény, vagy helyi önkormányzati rendelet jogellenessé minősítse ezt a magatartást.

Kaposvári Járásbíróság
9.Sze.4348/2018/3.szám

Ezzel együtt továbbra is hatályban maradtak a Szabs. tv. azon rendelkezései, amelyek a fent írt jogi tárgyak védelmét szolgálják, és amelyek elkövetője bárki lehet.

A bíróság álláspontja szerint a hajléktalanság mint – jellemzően – kényszerű, kiszolgáltatott állapot szabálysértéssé minősítése nem egyeztethető össze az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményeivel, az I. cikk (3)bekezdésének az alapvető jogok korlátozására vonatkozó rendelkezéseivel, illetve az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának az elesettek és szegények megsegítésének kötelezettségét kinyilvánító részével.

Önmagában az Alaptörvény hetedik módosítása nem teszi indokolttá, vagy szükségessé az életvitelszerű közterületi tartózkodás kriminalizálását, ugyanis, egyrészt az Alaptörvény módosítása csak egy, már alacsonyabb jogforrási szinten kodifikált, részlegesen meglévő tiltást emelt az Alaptörvénybe általános jelleggel, másrészt a szabálysértési tényállás megállapításának alkotmányos követelményei nem teljesülnek. Az Alkotmánybíróság több határozatában, köztük a 38/2012. (XI.14.) AB határozatban vizsgálta a büntető jogalkotás, ideértve a szabálysértési tényállás megállapítása alkotmányos követelményeit. Az Alkotmánybíróság a fent hivatkozott határozatában megsemmisítette a Szabs.tv-nek a jelen ügyben alkalmazandó jogszabállyal tartalmilag megegyező tényállását. A 2018. évi XLIV.törvénnyel beiktatott rendelkezéseknek – a bíróság álláspontja szerint – nincs az Alaptörvényből levezethető legitim indoka, figyelemmel arra, hogy a hajléktalanok által esetenként tanúsított társadalomra veszélyes magatartásformákat (pl.: koldulás, csendháborítás, köztiisztasági szabálysértés) a Szabs.tv. külön-külön is szankcionálja; valójában a módosított rendelkezések a hajléktalanságot kriminalizálják, a szabálysértési jogkövetkezmények kilátásba helyezésével a jogalkotó a korántsem teljeskörűen rendelkezésre álló szociális ellátások igénybe vételére próbálja szorítani az érintetteket. Az Alaptörvény hetedik módosításával bevezetett tiltásnak az Alaptörvény fentebb hivatkozott rendelkezéseivel való összefüggése alapján, figyelemmel a R) cikk (3)bekezdésének az Alaptörvény értelmezésére vonatkozó szabályára, a bíróság álláspontja szerint a hajléktalanság szabálysértéssé nyilvánításához továbbra is szükséges az, hogy a jogalkotó meghatározza azokat az alkotmányos értékeket, amelyek védelme indokolttá teszi a jogok védelmének ezen formáját. A tiltás általános jelleggel történő kimondása ebből a szempontból érdemi indoknak nem tekinthető.

A Szabs. tv. 178/B.§ (5)bek. amely értelmezi az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértés elkövetési magatartását. A bíróság álláspontja szerint a törvényi definíció nem felel meg az Alaptörvény B) cikk (1)bekezdésében kinyilvánított jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményének. Az értelmező rendelkezés tautologikus szerkesztési megoldás mellett az elkövetési magatartást olyan konjunktív feltételekkel határozza meg, amelyek egyrészt az elkövető szándékára, másrészt a külső körülmények alapján levonható következtetésekre épülnek. Utóbbi körében a törvény csak annyit követel meg az elkövetési magatartás megállapításához, hogy az ott írt külső körülményekből arra lehessen következtetni, hogy az elkövető a jellemzően lakóhelyül szolgáló közterületen végzett tevékenységeket a közterületen rövid időnként visszatérően és rendszeresen végzi. Ennek következtében ugyanannak a magatartásnak a tanúsítása (pl.: tisztálkodás, étkezés) annak függvényében minősülne szabálysértésnek, hogy azt valaki – a látszat szerint – eseti jelleggel, vagy – mint ahogy a hajléktalanok, és szintén a látszat szerint – időnként visszatérően végzi. Ebből az is következik, hogy akár a közterület rendeltetésszerű használata

Kaposvári Járásbíróság
9.Sze.4348/2018/3.szám

esetén is elvonják a hajléktalan elkövető személyes szabadságát a Szabs.tv. alapján, ami az alább kifejtettek szerint diszkriminatív és sérti az emberi méltóságot. A bíróság álláspontja szerint nem egyértelműen tisztázott a Szabs.tv. 1.§ (1)-(2) bekezdése, a Szabs.tv. 29. § (1)bekezdése alapján alkalmazandó Btk. 23. § (1) bekezdésében írt büntethetőséget kizáró oknak és a 178/2018.(X.2.) Kormány rendelet 2. §-ában írt eljárás eredményének a viszonya sem.

A Szabs. tv. 178/B.§ (6)bekezdés a) és b)pontja az általános szabályoktól eltérően nem teszi lehetővé a Szabs. tv. 11.§-ban írt pénzbírság illetve a helyszíni bírság kiszabását. Ugyanezen § (17)bekezdése tételesen felsorolja az e szabálysértés miatt alkalmazható intézkedést illetve büntetéseket és azok alkalmazásának feltételeit. A (20)bek. a Szabs. tv. 22 -23.§-ban írtaktól eltérően, ugyancsak szigorúbban határozza meg az ismételt elkövetés jogkövetkezményeit. A Szabs. tv. 133./B.§ (20)bek. értelmében ugyanis az (1)bek-ben meghatározott szabálysértés hat hónapon belüli harmadik elkövetése esetén kizárólag elzárás büntetés lenne kiszabható.

Tekintettel arra, hogy ennek a szabálysértésnek az elkövetői egyértelműen megállapíthatóan a társadalom egy meghatározott csoportja, a hajléktalanok, ezért a fenti jogszabályok a bíróság álláspontja szerint az Alaptörvény XV.cikk (1), (2)bek-be ütköznek.

A Szabs. tv. 178/B.§ (7)bek. értelmében az ott írt kivétellel az eljárás alá vont személyt őrizetbe kell venni.

A Szabs. tv. 73.§ (1)bek. csupán lehetővé teszi az egyéb szabálysértési elzárással is büntethető szabályértés esetén tetten ért elkövetők őrizetbe vételét a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából. Ezen túlmenően a Szabs. tv. 73.§ (2)bekezdésében írtaktól eltérően az őrizet tartama a 178/B.§ (13)bek. szerint a bíróság jogerős döntéséig, illetve a nemjogerősen kiszabott elzárás vagy közérdekű munka beszámítás szerinti tartamáig tart. Figyelembe véve a Szabs. tv. 178/B.§ (14) és (15)bekezdését, az őrizet maximális tartama 72 óra + 30 nap lehet.

Az általánostól eltérő szabályok megállapítását a 2018. évi XLIV. törvény (javaslat) indokolása szerint az elkövetői kör speciális élethelyzete, illetve az teszi szükségessé, hogy az életvitelszerűen közterületen tartózkodók jelenléte az eljárás során más módon nem lenne biztosítható.

A módosítással bevezetett rendelkezések nem teszik lehetővé azt, hogy a bíróság mérlegelje az őrizet indokoltságát, az őrizet bírói döntés nélkül a Szabs. tv.178/B.§ (13)bek-ben meghatározott tartamig tart. Ez egyben azt is jelenti, hogy amennyiben a bíróság az elkövetővel szemben nem jogerősen közérdekű munka büntetést szabna ki, az eljárás bármely résztvevője által bejelentett fellebbezés esetén az eljárás vont személy továbbra is őrizetben maradna. A fellebbezés a részéről kilátástalan lenne, míg az előkészítő eljárást lefolytató szerv fellebbezése a szabadságelvonás fenntartását eredményezné a fellebbezés konkrét tartalmától függetlenül. Ennek következtében az elkövető jogorvoslati joga formális, hatékonyak nem nevezhető.

A bíróság álláspontja szerint ezen további külön szabályok az Alaptörvény XV.cikk (1)bek-ben írt törvény előtti egyenlőség, a (2)bek. szerinti diszkrimináció tilalom követelményének megsértésén túl az Alaptörvény XXVIII.cikk (1)bek. szerinti tisztességes tárgyalás követelményével és a (7)bek-ben írt jogorvoslatihoz való joggal ellentétesek.

Kaposvári Járásbíróság
9.Szc.4348/2018/3.szám

Az őrizetnek a Szabs. tv. 178/B.§ (13)-(15)bek. alapján megállapított tartama összevethető a letartóztatásnak a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC.törvény (Be.) 297.§ (1)bek-ben meghatározott tartamával.

A Be. 274.§ (2)bek. a)-c) pontjai az őrizetbe vétel, míg a 276.§ (1)bek. a)-b), a (2)bek. a)-c), és a 277.§ (4)bek. a)-e) pontjai a letartóztatás feltételeit részletesen meghatározzák.

Tekintettel arra, hogy a Szabs.tv-t módosító 2018. évi XLIV.törvény vonatkozó szabályai diszkriminatívan határozzák meg a szabálysértési őrizet tartamát a hajléktalan elkövetői körre nézve, ez az Alaptörvény IV. cikk (1)bek-ben írt szabadsághoz való joggal ellentétes, a jog korlátozása nem felel meg az Alaptörvény I.cikk (3)bek-ben foglalt feltételeknek. Az Alaptörvény IV. cikk (3) bekezdése ugyan a bűncselekménnyel gyanúsított személyként utal a jog alanyára, azonban az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésében írt értelmezési alapelvből – a bíróság álláspontja szerint – az következik, hogy a lényegét tekintve azonos jellegű és tartamú szabadságelvonás esetére is el kell ismerni a IV. cikk (3)bekezdés szerinti alapjogot. Ennek elvetése azt eredményezné, hogy amennyiben akár ugyanaz a hajléktalan – a Szabs.tv. 1.§ (2)bekezdésében kinyilvánítottan a társadalomra kevésbé veszélyes cselekményt, a Szabs.tv. 178/B. § (1) bek. szerinti szabálysértést követi el, akkor bírói döntés, és az őrizet megszüntetésének a lehetősége nélkül a törvény elvonja a személyi szabadságát, míg szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény elkövetése esetén – főszabályként – szabadlábban védekezhet.

Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatában úgy foglalt állást, utalva az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntéseire, hogy a szabálysértési jogalkotásnak meg kell felelnie a büntető eljárással szemben támasztott alapvető alkotmányos követelményeknek.

A Szabs.tv. fenti szabályai az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett az Emberi Jogok és az Alapvető Szabadságok Védelméről szóló, Romában 1950. november 4.napján kelt Egyezmény 5-6. cikkével, a 13-14. cikkével és a hetedik kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikkével is ellentétesek, ennél fogva a nemzetközi jog és a magyar jognak az Alaptörvény Q cikk (2)bekezdése által megkövetelt összhangja sem biztosított. Az Egyezmény hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 2. cikk 2. bekezdése a jogorvoslati jog *korlátozását* teszi lehetővé kisebb súlyú bűncselekmények, illetve szabálysértések esetén, de nem a hatékony jogorvoslat kizárását.

A bíróság mindezekre tekintettel a Szabs. tv. 82.§ (2)bek. alapján a szabálysértési eljárást felfüggesztette és kezdeményezte az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény a 24. Cikk (2)bek. b) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL.I.törvény (Ab.tv.) 25.§ (1)bek. szerinti egyedi normakontroll eljárását.

A bíróság indítványozza, hogy a fentebb kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Szabs. törvény megjelölt rendelkezéseinek Alaptörvénybe ütközését és a 2018. évi XLIV.törvényt visszamenőleges hatállyal semmisítse meg az Ab.tv. 41.§(1)bek., a 45.§ (4)bek. alapján, továbbá 45. § (6)bek. alapján rendelje el a jogerős határozattal befejezett szabálysértési eljárások felülvizsgálatát.

Kaposvári Járásbíróság
9.Sze.4348/2018/3.szám

Függetlenül attól, hogy az Alkotmánybíróság helyt ad-e a járásbíróságnak, a Szabs. tv.178.§ (1)bek. megsemmisítésére vonatkozó indítványának, a bíróság álláspontja szerint indokolt a 2018. évi XLIV.törvény további rendelkezéseinek megsemmisítése, mivel önmagában a diszkriminatív szankciórendszer szabályainak megsemmisítése azt eredményezné, hogy a Szabs. törvénynek nem lenne olyan időállapota, amely valamilyen jogkövetkezmény alkalmazását lehetővé tenné a Szabs. tv. 178/B.§ (1)bek. szerinti szabálysértés esetén, mert az általános szabályok alkalmazása törvényi rendelkezés hiányában kizárt. Ennek további következménye az lenne, hogy a kifejezetten az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése miatt indított eljárásokra vonatkozó további speciális rendelkezések feleslegessé válnának, ezért a jogbiztonság követelménye indokolja ezen további jogszabályok megsemmisítését.

A végzés ellen a Szabs.tv. 82.§ (5)bek. értelmében nincs helye fellebbezésnek.

Kaposvár, 2018. október 26.

dr. Gál Attila sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

